

اشخاص حقیقی و چالش مالیات ارزش افزوده

از نیمه سال 1387 که نظام جدید مالیات و عوارض بر ارزش افزوده در کشور اجراء گردید عمده توان سازمان امور مالیاتی در مواجهه با حقوقی ها بوده است و با توجه به فراخوان هایی که حقیقی ها را هم ملزم به تمکین از این نظام مالیاتی میکرده کمتر بدان پرداخته شده.

هم اکنون که چندی از اعلان هفتمین فراخوان ثبت نام در نظام مالیاتی ارزش افزوده میگذرد این مطلب مسجل شده که همه اشخاص حقوقی صرف نظر از نوع نوع فعالیت یا میزان فروش مشمول هستند . فراخوان هفتم پرونده حقوقی ها را میبندد و شرکتهای موجود و آنها که در آینده ثبت میشوند (از 1395/7/1) به بعد را مشمول قلمداد میکند

در نظام مالی و مالیاتی ایران به دلیل عدم وجود شفافیت در همه حوزه ها چه دولتی و چه بانکی و ... و وجود درآمدهای نفتی سرشار موضوع حسابرسی از اقتصاد کلان را از اولویت خارج کرده است و آن بخش از اقتصاد که طرف حساب دستگاه مالیاتی قرار داشته بخشی از درآمد حقوقی ها و البته مالیاتهای مقطوعی مثل مالیات نقل انتقال املاک و خودرو بوده است

این مطالب از اینرو مطرح میگردد که بگوییم دولت اگر هم میخواسته با حقیقی ها مواجه شود بازهم بدلیل عدم شفافیت این بخش از اقتصاد نمیتوانسته چرا که زیر ساخت جمع آوری اطلاع و راستی آزمایی از اظهارنامه ها و مهمتر از آن ابزار شناسایی مودیان حقیقی را نداشته است.

حال به بررسی موضوع اصلی میپردازیم و سوال را مشخص تر و جزئی تر مطرح میکنیم که اشخاص حقیقی در مواجهه با فرخوانهای ارزش افزوده چگونه باید برخورد کنند؟ هم اکنون هر هفت مرحله را با تمرکز بر روی حقیقی ها بررسی میکنیم:

فراخوان اول :

در این مرحله قانون گذار تفکیکی بین اشخاص حقیقی و حقوقی قائل نشده و چهار شرط را عنوان کرده اول واردکنندگان دوم صادر کنندگان و سوم آنها که فروش آنها در کل سال 1386 سیصد میلیون تومان و بالاتر بوده و چهارم آنها که مجموع فروش پنج ماهه اول سال 1387 یکصد و بیست و پنج میلیون تومان و بالاتر میباشد از اول مهر 1387 مشمول خواهند بود

حال خواننده گرامی را به چند نکته توجه میدهم : اول آنکه از بین چهار شرط فوق دو تای اول آن مربوط به دارندگان کارت بازرگانی صرف نظر از نوع فعالیت و میزان فروش ایشان میباشد و شرط سوم نیز تابعی از برگ تشخیص تمکین شده توسط مودی برای سال مالی 1386 خواهد بود و شرط چهارم نیز بستگی به دفاتر مودی (حقیقی یا حقوقی) دارد که جمع فروش به حدنصاب شرط چهارم میرسد یا خیر؟

دوم آنکه مقنن برای اشخاصی که بعد از شهریور 1387 به حدنصابهای مقرر در بند سوم و چهارم فراخوان برسند تکلیفی مشخص نکرده پس بنابراین این دسته اشخاص مشمول نخواهند بود و دارندگان کارت بازرگانی هر زمان که کارت دریافت کنند مشمول میشوند

فراخوان دوم :

در مرحله دوم نیز تفاوتی بین اشخاص حقیقی و حقوقی وجود ندارد بلکه نوع شغل صرف نظر از میزان فروش ملاک عمل قرار گرفته است . نکته مهم اینکه این فراخوان از نوع ماضی استمراری است بدین معنا که فعالان اقتصادی که هم اکنون به این مشاغل اشتغال دارند و همه کسانی که در آینده به این مشاغل میپیوندند از همان بدو شروع مشمول هستند

1) کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی که برای آنها جواز تأسیس و پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌ی زیربط صادر شده یا میشود (واحدهای تولیدی بدون مجوز مشمول نیستند) ۲) بهره‌برداران معادن؛ ۳) ارائه دهندگان خدمات حسابرسی، حسابداری و دفتری و همچنین خدمات مالی؛ ۴) حسابداران رسمی شاغل و موسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران (سایر موسسات خدمات مالی بدون مجوز مشمول نیستند) ۵) ارائه دهندگان خدمات مدیریتی و مشاوره‌ای (مشاوره در هر زمینه‌ای میتواند باشد) ۶) ارائه دهندگان انواع خدمات انفورماتیک، رایانه‌ای اعم از سخت افزاری، نرم افزاری و طراحی سیستم؛ ۷) هتلها و هتل‌های سه ستاره و بالاتر؛ ۸) بانکداران، عمده

فروشها، فروشگاه‌های بزرگ، واسطه‌های مالی، نمایندگان توزیع کالاهای داخلی و وارداتی و صاحبان انبارها؛ ۹) نمایندگان موسسه‌های تجاری و صنعتی، اعم از داخلی و خارجی؛ ۱۰) مؤسسات حمل و نقل موتوری و باربری دارای مجوز از مراجع ذیربط، زمینی، دریایی و هوایی باربری (به استثناء واحدهایی که صرفاً به امر حمل و نقل مسافر اشتغال دارند)؛ ۱۱) مؤسسات مهندسی و مهندسی مشاور؛ ۱۲) مؤسسات تبلیغاتی و بازاریابی.

مشاغل فوق از اول مهر 1388 و بعد از آن هر زمان که موجودیت یا بند مشمول هستند

فراخوان سوم :

تمرکز مرحله سوم نیز بر روی حقیقی‌ها و حقوقی‌هاست و میزان فروش صرف نظر از شغل و پیشه‌ای که دارند را هدف قرار داده است. لذا کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی در صورتی که در سال ۱۳۸۷ یا ۱۳۸۸ مجموع فروش کالاها و ارائه خدمات آنها سیصد میلیون تومان و بالاتر باشد، مشمول مرحله سوم و مکلف به اجرای قانون از ابتدای سال 1389 خواهند بود.

در اینجا نیز مقنن صرفاً فروش سال 1387 و 1388 را ملاک دانسته و اگر شخص حقیقی بعد از تاریخ‌های مقرر به آستانه مبلغ مذکور برسد مشمول نخواهد بود.

فراخوان چهارم :

در این مرحله تمرکز اصلی بر روی شغل و پیشه مودیان میباشد و این دسته از مودیان از 1389/7/1 مشمول اجرا و تمکین از این نظام مالیاتی هستند.

۱) صاحبان کارگاه‌های صنعتی (اعم از صنفی و غیر صنفی که دارای حداقل برق سه فاز ۵۰ آمپر باشد) (در اینجا داشتن هرگونه مجوز کسب و پیشه ملاک نیست) ۲) فروشندگان طلا و جواهر ۳) فروشندگان آهن‌آلات ۴) صاحبان تالارهای پذیرایی و رستورانها ۵) صاحبان هتل و هتل‌های يك و دوستاره و هتل آپارتمان ۶) صاحبان نمایشگاهها و فروشگاههای خودرو و بنگاه معاملات املاک ۷) صاحبان تعمیرگاههای مجاز خودرو ۸) چاپخانه داران ۹) صاحبان دفاتر اسناد رسمی ۱۰) صاحبان مراکز ارتباطات رایانه‌ای، دفاتر خدمات ارتباطی (دفتر خدمات مشترکین تلفن همراه و

آژانس‌های پستی) و دفاتر خدمات دولت الکترونیک (پلیس+۱۰) و دفاتر خدمات الکترونیک شهر (۱۱) صاحبان دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی (۱۲) صاحبان سینماها، تماشاخانه‌ها و مکان‌های تفریحی و ورزشی

در این مرحله نیز ضروریست اطلاع رسانی شود که همه شاغلین به فعالیتهای فوق و همه کسانی که بعد ها به این فعالیتهای اشتغال خواهند داشت از اول مهر 1389 و بعد از آن مشمول خواهند بود

فراخوان پنجم :

این مرحله صرفا مختص حقوقی هاست و برای حقیقی ها دستورالعملی وجود ندارد

فراخوان ششم :

صرفنظر از مبلغ فروش سالانه و صرفا فعالان و عرضه کنندگان در چلوکبابی‌ها، سالن های غذاخوری، سفره خانه های سنتی و اغذیه فروشی های زنجیره ای با مالکیت واحد و یا نام و نشان و عنوان تجاری واحد فارغ از مساحت محل کسب و کار و نوع مجوز چه حقیقی و چه حقوقی از مشمول نظام مالیاتی ارزش افزوده هستند .

در این فراخوان نیز همه شاغلان کنونی و فعالان آتی از ابتدای سال 1394 و بعد از آن (به هنگام ورود به رسته شغلی فوق الذکر) مشمول نظام مالیاتی ارزش افزوده هستند

فراخوان هفتم :

این مرحله صرفا مختص حقوقی هاست و برای حقیقی ها دستورالعملی وجود ندارد

تاکنون از هفت مرحله از فراخوان های صادره پنج مرحله (مراحل 1-2-3-4-6) آن مشترکاء بین حقیقی ها و حقوقی ها بوده مراحل 5 و 7 آن منحصرآ برای حقوقی ها . با این هفت مرحله دقیقا همه اشخاص حقوقی مشمول هستند ولی عمده اشخاص حقیقی و اصناف که مبلغ تشخیصی فروش سالانه یا فعالیت آنها در بالا ذکر نشده هنوز الزام قانونی نسبت به ثبت نام ندارند و مشمول نیستند

آن دسته از فراخوانهایی که نوع فعالیت اشخاص حقیقی را ملاک مشمولیت قراردادها مثل بند اول و دوم فراخوان مرحله اول و فراخوان مرحله 2-4 و 6 وضعیت شفاف تری را ایجاد میکنند و فراخوانهایی که صرفاً به مبلغ فروش میپردازند مثل بند سوم و چهارم فراخوان مرحله اول و سوم همواره به دلیل ناشخص بودن فروش تشخیصی ایجاد تردید میکنند

سوال : میزان فروش ملاک عمل سازمان امور مالیاتی برای اشخاص حقیقی که عمدتاً مشاغل و اصناف هستند چگونه مشخص میشود؟

پاسخ : فروش ابرازی توسط مودی طی اظهارنامه مشخص میگردد و حوزه مالیاتی پس از رسیدگی نسبت به مبلغ مشخصی مالیات عملکرد قابل پرداخت به توافق (یا عدم توافق) میرسد و میزان فروش منتج از همین مبلغ مالیات تشخیصی است و نه مبلغ ابرازی توسط مودی. پس برای اطمینان از مبلغ فروش پرونده مالیات عملکرد باید بررسی شود

سوال : بازه زمانی مشخص شدن فروش تشخیصی (زمان رسیدگی به پرونده عملکرد) با تاریخ مشمولیت همزمان نیست و ممکن است بعد از اتمام مهلت ثبت نام در ارزش افزوده به واسطه مشخص شدن فروش مشمول و متضرر شویم؟

این مشکل برای حقیقیها وجود دارد و ایشان زمانی متوجه میشوند مشمول هستند که حداقل 18 ماه از مهلت ثبت نام گذشته و مشمول اصل و جریمه مالیات و عوارض بر ارزش افزوده خواهند بود این درحالیست که تا کنون هیچ مبلغی نیز از خریداران نگرفته اند

سوال : مرور زمان در نظام مالیاتی ارزش افزوده چگونه است . میشود نسبت به موضوع بی تفاوت بود ؟

طبق ماده 13 قانون تجارت و ماده 34 قانون ارزش افزوده تجاری بایستی تا ده سال پاسخگوی دفاتر خویش باشند و نسبت به نگهداری آنها اقدام نمایند. دوم اینکه تاخیر در رسیدگی و عدم اطلاع اشخاص از قوانین و عدم اجرای آن توسط مودی منافع بیشتر دستگاه مالیات ستان را فراهم میکند مودی را مشمول جریمه هایی چند برابر اصل مالیاتی میکند (مراجعه کنید به ماده 22 و 23 قانون ارزش افزوده)

نتیجه گیری :

اشخاص از دو کانال میتوانند مشمول یا غیر مشمول در نظام مالیات ارزش افزوده باشند

اول) نوع فعالیت

ب) مبلغ فروش تشخیصی

حال اینکه یک فعال اقتصادی پرونده مالیات عملکرد نداشته باشد و سازمان امور مالیاتی توانایی تشخیص کسب و کار ایشان را نداشته باشد از دایره این قوانین خارج است و شمولیت ایشان منوط به شناسایی اش مثلًا از طریق سرکشی به حسابهای بانکی و یا ... خواهد بود

اشخاص حقیقی از حیث مبلغ فروش	
مرحله اول 1387/7/1	فروش سال 1386 مبلغ 300 میلیون تومان یا بیشتر
	فروش پنج ماهه اول سال 1387 مبلغ 125 میلیون تومان یا بیشتر
مرحله سوم 1389/1/1	فروش سال 1387 یا 1388 مبلغ 300 میلیون تومان یا بیشتر
اشخاص حقیقی از حیث نوع فعالیت شغلی	
مرحله اول 1387/7/1	دارندگان کارت بازرگانی (وارد کنندگان و صادر کنندگان)
مرحله دوم 1388/7/1	<p>1) کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی که برای آنها جواز تأسیس و پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه ذیربط صادر شده یا میشود (واحدهای تولیدی بدون مجوز مشمول نیستند) ۲) بهره‌برداران معادن؛ ۳) ارائه دهندگان خدمات حسابداری، حسابداری و دفترداری و همچنین خدمات مالی؛ ۴) حسابداران رسمی شاغل و موسسات حسابداری عضو جامعه حسابداران رسمی ایران (سایر موسسات خدمات مالی بدون مجوز مشمول نیستند) ۵) ارائه دهندگان خدمات مدیریتی و مشاوره‌ای (مشاوره در هر زمینه ای میتواند باشد) ۶) ارائه دهندگان انواع خدمات انفورماتیک، رایانه‌ای اعم از سخت افزاری، نرم افزاری و طراحی سیستم؛ ۷) متلها و هتل‌های سه ستاره و بالاتر؛ ۸) بنکداران، عمده فروشها، فروشگاه‌های بزرگ، واسطه‌های مالی، نمایندگان توزیع کالاهای داخلی و وارداتی و صاحبان انبارها؛ ۹) نمایندگان موسسه‌های تجاری و صنعتی، اعم از داخلی و خارجی؛ ۱۰) مؤسسات حمل و نقل موتوری و باربری دارای مجوز از مراجع ذیربط، زمینی، دریایی و هوایی باربری (به استثناء واحدهایی که صرفاً به امر حمل و نقل مسافر اشتغال دارند)؛ ۱۱) مؤسسات مهندسی و مهندسی مشاور؛ ۱۲) مؤسسات تبلیغاتی و بازاریابی</p>

<p>مرحله چهارم 1389/7/1</p>	<p>۱) صاحبان کارگاه های صنعتی (اعم از صنفی و غیر صنفی که دارای حداقل برق سه فاز ۵۰ آمپر باشد) (در اینجا داشتن هرگونه مجوز کسب و پیشه ملاک نیست) ۲) فروشندگان طلا و جواهر (۳) فروشندگان آهن آلات (۴) صاحبان تالارهای پذیرایی و رستورانها (۵) صاحبان هتل و هتل های يك و دوستاره و هتل آپارتمان (۶) صاحبان نمایشگاهها و فروشگاههای خودرو و بنگاه معاملات املاک (۷) صاحبان تعمیرگاههای مجاز خودرو (۸) چاپخانه داران (۹) صاحبان دفاتر اسناد رسمی (۱۰) صاحبان مراکز ارتباطات رایانه ای، دفاتر خدمات ارتباطی (دفتر خدمات مشترکین تلفن همراه و آژانسهای پستی) و دفاتر خدمات دولت الکترونیک (پلیس+۱۰) و دفاتر خدمات الکترونیک شهر (۱۱) صاحبان دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی (۱۲) صاحبان سینماها، تماشاخانه ها و مکانهای تفریحی و ورزشی</p>
<p>مرحله ششم 1394/1/1</p>	<p>چلوکبابیها، سالن های غذاخوری، سفره خانه های سنتی و اغذیه فروشی های زنجیره ای با مالکیت واحد و یا نام و نشان و عنوان تجاری واحد فارغ از مساحت محل کسب و کار و نوع مجوز</p>

The Writer: Mohsen Hamzeiy

A graduate of Bachelor of Accounting and MBA and DBA Student Executive

Financial and Tax Consultant